Vastaus valtuustoaloitteeseen ruokaturvallisuuden ja vastuullisuuden lisäämiseksi kunnan julkisissa ruokahankinnoissa

Valtuusto 16.04.2025 § 38

Kalle Rantakulma (kesk) ja Päivi Toivomäki (kesk.) sekä 36 muuta allekirjoittajaa jättivät valtuustoaloitteen ruokaturvallisuuden ja vastuullisuuden lisäämiseksi kunnan julkisissa ruokahankinnoissa.

Päätös

Aloite lähetettiin kunnanhallitukselle valmisteltavaksi.

Liikelaitosten johtokunta 28.10.2025 § 21

Kalle Rantakulma (kesk.) ja Päivi Toivomäki (kesk.) sekä 36 muuta allekirjoittajaa jättivät valtuustoaloitteen ruokaturvallisuuden ja vastuullisuuden lisäämiseksi kunnan julkisissa ruokahankinnoissa.

Liikelaitosten johtokunta on valmistellut aloitteeseen seuraavan vastauksen:

Aleksia-liikelaitos noudattaa elintarvikehankinnoissa nykyistä hankintalakia ja kunnan omia hankintaohjeistuksia.

Aleksia-liikelaitos on mukana Sarastia Oy:n hankintasopimuksessa, joka on alkanut 1.6.2022 ja sopimus on voimassa toistaiseksi. Yhteishankinnassa voidaan luottaa siihen, että hankinnoissa on automaattisesti otettu huomioon mm. ravitsemussuositukset ja -vaatimukset, tuotelaatuvaatimukset ja tuoteturvallisuus, kotimaisuus, lainsäädäntö, omavalvonta, EU-vaatimukset sekä ympäristökriteerit.

Aloitteessa mainitut asiat on pääosin huomioitu Sarastian sopimuksissa. Leipärasvat sisältävät yleensä palmuöljyä, mutta rasva on valmistettu Suomessa. Mikäli palmuöljyä sisältäviä tuotteita käytetään ruoanvalmistuksessa, on se vastuullisesti tuotettua. Kotimaisten marjojen saatavuudessa voi olla kausittain haastetta, esimerkiksi keväällä 2025 oli saatavilla vain mustaherukkaa. Muilta osin aloitteessa esitetyt kriteerit täyttyvät ja osittain myös ylittyvät.

Toimittajan ja toimittajan alihankkijoiden tulee noudattaa toimialaansa koskevan lainsäädännön vaatimuksia mm. ympäristönsuojelua ja koskevia säädöksiä ja määräyksiä. Toimittajalla on voimassa oleva ympäristöjohtamisjärjestelmä, joka vastaa sisällöltään ISO 14001: 2008 tai ISO 14001: 2015-standardia tai muuten ottaa vastaavalla tarkkuustasolla kantaa yrityksen ekologisuuden edistämiseen, ympäristöriskien hallintaan ja valvontaan koko toimintakentän osalta

Esittelijä

Palvelujohtaja

Esitys

Liikelaitosten johtokunta päättää antaa kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle esittelytekstin mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen.

Valmistelija

palvelupäällikkö Marja-Leena Elomaa, marja-leena.elomaa(at)nurmijarvi.fi

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Pöytäkirja hyväksyttiin ja tarkastettiin tämän asian osalta heti kokouksessa.

Kunnanhallitus 03.11.2025 § 196

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se päättää

1. hyväksyä edellä annetun vastauksen valtuustoaloitteeseen sekä

2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Valmistelija

palvelupäällikkö Marja-Leena Elomaa, marja-leena.elomaa(at)nurmijarvi.fi

Käsittely

Otto Suhonen esitti Mirja-Liisa Tofferin kannattamana asian palauttamista valmisteluun. Valmistelussa laaditaan kriteerit kunnan raaka-ainehankinnoille aloitteessa esitettyjen osa-alueiden osalta.
Perustelut:
Aloitteen tarkoituksena on ollut, että kunnan tulisi luoda konkreettisia kriteerejä ruoka-ainehankintojen kilpailutuksiin. Aloitevastauksessa on kuitenkin kuvattu lähinnä kunnan ruokahankintojen nykytilaa eikä ole otettu tällaisiin kriteereihin kantaa. Aloitteen tarkoituksena on ollut tiukentaa hankintojen kriteereitä vallitsevien säädösten minimiä vastuullisemmalle tasolle. Kunnalla on suurena hankkijana mahdollisuus osaltaan ohjata ruoka-alaa vastuullisempaan suuntaan omilla hankinnoillaan. Lisäksi aloitteen laatijoihin ei ole oltu yhteydessä sen valmisteluvaiheessa vallitsevan käytännön mukaisesti.

Puheenjohtajan tiedustellessa asiaa, kukaan ei vastustanut Suhosen palautusesitystä, joten kunnanhallitus päätti yksimielisesti palauttaa asian valmisteluun.

Päätös

Kunnanhallitus päätti palauttaa asian valmisteluun.

Liikelaitosten johtokunta 03.03.2026 § 1

Liikelaitosten johtokunta on valmistellut palautettuun aloitteeseen seuraavan vastauksen:

Aloitteessa: Ruokaturvallisuuden ja vastuullisuuden lisääminen kunnan julkisiin ruokahankintoihin on esitetty kriteerit:

- Ruoassa olevaa viljaa ei ole pakkotuleennutettu glyfosaatilla
- Tuotantoeläinten kasvatuksessa ei ole käytetty antibiootteja ennaltaehkäisevästi
- Maidon, kananmunien ja lihan tuotantotilat kuuluvat salmonellavalvontaohjelmaan
- Tuotantoeläinten häntiä tai nokkia ei ole typistetty
- Tarjottavassa ruuassa ei ole palmuöljyä
- Kasviperäiset tuotteet ovat GMO-vapaita
- Marjat ja hedelmät on tuotettu siten, että niitä voidaan tarjota kuumentamattomina
- Kasviperäisten tuotteiden tuotannossa on käytetty vain Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin hyväksymien kasvinsuojeluaineiden tehoaineita

Tavarantoimittajille lähetettiin ensimmäisen käsittelyn jälkeen tarkentava kysely, jolla varmistettiin vielä glyfosaatin ja kasvinsuojeluaineiden käytön kriteerit. Ennen kyselyn lähettämistä Aleksia oli yhteydessä aloitteen tekijöihin ja sai heiltä tarkentavia yksityiskohtia kriteereihin liittyen lähetettäväksi toimittajille. Toimittajat vahvistivat, että lähestulkoon kaikki nykyiset tuotteet täyttävät nämä vaatimukset.
Seuraavassa kilpailutuksessa kansallinen kasvinsuojeluainelainsäädännön osaaminen tulee varmistaa ja kasvisperäisten tuotteiden hankinnassa tulee huomioida tarkemmin tieto kasvinsuojeluaineiden käytöstä. Eläinperäisten tuotteiden kohdalla kriteerit täyttyvät, koska lihan, maidon ja kananmunien kotimaisuusaste on korkea.

Muilta osin kriteerit toteutuvat tämänhetkisissä sopimuksissa.

Kaikki edellä mainitut kriteerit otetaan huomioon myös tulevissa kilpailutuksissa. Mikäli muita uusia kriteereitä tulee (kansalliselta/eu-taholta), ne otetaan huomioon.

Aleksia-liikelaitoksen vuodelle 2026 asetetut tavoitteet hankintoihin ja vastuullisuuteen liittyen ovat:

- kilpailukykyinen hintataso
- vastuulliset elintarvikehankinnat
- kotimaisuusaste vähintään 75 %
- vastuullisuus valintakriteeriksi, jos kotimaisia tuotteita ei ole saatavilla
- ruokahävikin seuranta ja vähentäminen

Yhteishankintaan liittyvillä toimijoilla on mahdollisuus vaikuttaa hankintakriteereihin uusien kilpailutusten valmisteluvaiheessa. mm. tuoteturvallisuus, alkuperä ja jäljitettävyys, ilmasto- ja ympäristövaikutukset, eläinten hyvinvointiin liittyviä sertifikaatit sekä ruokahävikin vähentäminen

esim. pakkauskokojen kautta. Kunnan ja toimittajien välistä vuoropuhelua vahvistetaan mm. markkinavuoropuhelulla ennen kilpailutuksia, vastuullisuuskriteerien selkeällä läpikäynnillä, ja lisäksi luodaan seurantamalli, jolla varmistetaan sovittujen kriteerien toteutuminen. Henkilöstölle järjestetään myös koulutusta vastuullisista hankinnoista. Yhteishankinnassa myös tämä on keskitetysti osaavissa käsissä. Seuraava mahdollinen tiedossa oleva yhteishankintasopimus on alkamassa v.2028. Tämän valmistelu työ alkaa 2027 aikana.

Aleksia-liikelaitos järjestää jatkuvasti myös omalle henkilöstölle perehdytystä päivittäisiin ostoihin. Sopimustuotteiden ja valmiiksi laadittujen ostoskorien myötä hankinnat pysyvät sovituissa ja turvallisissa sopimustuotteissa.

Kriteerien täyttymisen varmistamiseksi ruokalista suunnitellaan jatkossa entistä enemmän sesongin raaka-aineita hyödyntäen.

Aleksia selvittää mahdollisuutta liittyä Portaat Luomu -ohjelmaan. Ohjelmaan olisi hyvä pyrkiä, koska se tukee kestävää kehitystä. Maa- ja metsätalousministeriö julkaisi kansallisen Luomu 2.0 – ohjelman 23.6.2021. Se perustuu osin EU:n vihreän kehityksen ohjelman puitteissa luotuun luonnonmukaista maataloutta koskevaan toimintasuunnitelmaan, jonka päätavoite on saada 25 % EU:n peltoalasta luomun piiriin vuoteen 2030 mennessä. Kansallisen Luomu 2.0 -ohjelman tavoitteisiin kuuluu mm. kotimaisten luomutuotteiden osuuden lisääminen ruuantuotannossa, elintarvikejalostuksessa, kotimaan kulutuksessa ja viennissä, sekä luomuosaamisen ja tiedon lisääminen Suomessa.

Aleksia-liikelaitos jatkaa työtä ruokaturvallisuuden ja vastuullisuuden vahvistamiseksi sekä sisällyttää aloitteen mukaiset kehittämistoimet seuraaviin ruokapalveluiden kilpailutuksiin ja toimintasuunnitelmiin.

Esittelijä

Palvelujohtaja

Esitys

Liikelaitosten johtokunta päättää antaa kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle esittelytekstin mukaisen vastauksen valtuustoaloitteeseen.

Valmistelija

Palvelupäällikkö Marja-Leena Elomaa, marja-leena.elomaa(at)nurmijarvi.fi

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Asiantuntija Elomaa poistui klo 17:25 pykälän käsittelyn jälkeen.

Kunnanhallitus 13.04.2026 § 49

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Esitys

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle, että se päättää

1. hyväksyä edellä annetun vastauksen valtuustoaloitteeseen sekä

2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Pöytäkirja hyväksytään ja tarkastetaan tämän asian osalta heti kokouksessa.

Valmistelija

palvelupäällikkö Marja-Leena Elomaa, marja-leena.elomaa(at)nurmijarvi.fi

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

Pöytäkirja hyväksyttiin ja tarkastettiin tämän asian osalta heti kokouksessa.

Valtuusto 22.04.2026 § 21
521/00.02.00.02/2025

Esitys

Kunnanvaltuusto päättää

1. hyväksyä edellä annetun vastauksen valtuustoaloitteeseen sekä

2. todeta, ettei valtuustoaloite anna aihetta muihin toimenpiteisiin ja valtuustoaloite todetaan loppuun käsitellyksi.

Päätös

Esitys hyväksyttiin.